

EL LLENGUATGE

Fer bondat

No hi ha dubte que les frases o locucions verbals *fer bondat* i *portar-se bé* tenen un significat afí, però es pot segurament intentar d'establir una distribució dels casos d'aplicació genuïna de cada una d'elles.

Segons el Diccionari Fabra, *fer bondats* significa «comportar-se bé, especialment un infant»; definició que reprèn la Gran Enciclopèdia Catalana. Efectivament, aquesta sembla que és la frase tradicionalment usada, si més no en la gran majoria dels casos, per a referir-se al comportament dels infants, especialment quan hom s'adreça a ells. Frases com: *Aquest nen no fa gaire bondat, Fes bondat!, Si no fas bondat...*, són les que sempre hem sentit en les circumstàncies adequades, incloent-hi, certament, les que corresponen a la pròpia i ja llunyana experiència personal. I sense que es pugui rebutjar, en aquests casos, la frase concurrent *portar-se bé*, no deu ésser gens desentencat d'indicar que si avui molts hi recorren d'una manera preferent és perquè han experimentat, sense adonar-se'n, la influència del castellà. És, per tant, una observació que poden tenir en compte els narradors, especialment els que conreen el conte infantil, en els textos dels quals hem remarcat, en algun cas, que hom prescindia totalment de *fer bondat*. Aquesta frase és també molt usual aplicada als malalts: si diem, d'un malalt, que fa bondat, és que segueix rigorosament les prescripcions del metge, reposa, no fuma, no beu, no comet excessos, etc. I no falten d'altres casos especials d'aplicació, especialment en sentit irònic. *Fer bondat* equival exactament a l'expressió del francès «être sage» i el Diccionari bilingüe de R. i C. Castellanos proposa efectivament aquesta equiva-

lència.

Portar-se bé, en canvi, sol tenir un sentit molt més general. Com a cas especial d'aplicació cal assenyalar aquell en què hom es refereix a una circumstància concreta i determinada, a una situació més o menys greu en la qual es posa en relleu la noblesa i la generositat de la conducta o l'actuació d'algú. En aquests casos, és molt corrent la modificació adverbial: *Sort que l'empresa es va portar molt bé, Encara es van portar més bé del que pensàvem*.

Notem que la locució *fer bondat* coneix la variant *fer bonda*, que és molt pròpia del llenguatge balearic, i que no deixen de recollir ni el Diccionari Fabra ni la Gran Enciclopèdia Catalana.

Albert Jané